'గ్యాంగ్ మాన్' సూరయ్య

కవికొండల వేంకటరావు

స్టేషన్ చూస్తే 'వేంద్ర' రైలుస్టేషన్‌కంటె చాలాచిన్నస్టేషన్; కాని సందడి చూడ[illegible]క్కడికంటె ఎక్కువ. అందుకు కారణాల[illegible]గు: ౧. రెండురైళ్లు తప్పుకోవడానికి [illegible]బద్ది వుండడమే కాకుండా ౨. అక్కడ ప్యాసెంజరు ఆగిపోయివుంటుంది, మెయిలు దాన్ని అందుకొని దాటిపోయే వఱకు 3. మఱి ఏబళ్లూ నడవనప్పుడు దస్తమానం ఏదో మరమ్మత్తు ఆ అయోమార్గాన్ని ఆ ప్రాంతంలో ఆ స్టేషన్‌కడ జరుగుతూవుంటుంది. పదిమంది కూలీలూ, ఒక మేస్త్రీ వచ్చే రైలుకూ, పోయ్యే రైలుకూ తమ బారు చూపెడుతూవుంటారు. ౪. దానికంటే గొప్ప కారణం మఱొకటేమిటంటే సమీపంలోనే రైల్వే సరిహద్దుతీగల కావలగానున్న చేలగట్లమీద గొడ్లకాసేవాళ్లు ఓపాట పాడుకుంటూ వుంటారు.

"'గ్యాంగ్‌మాన్' సూరయ్య
ఖణేల్-ఖణేల్-ఖణేల్.
గంటకొట్టే మారయ్య
ఖంగ్-ఖంగ్-ఖంగ్."

ఎవళ్లురా ఈసూరయ్య, ఈమారయ్య అంటే 'సూరయ్యకొడుకు మారయ్య' అంటారు. కాని వారియిద్దఱి చర్యల్లోనూ కావలసినంత తేడా వుంది అని గమనించరు. ఇద్దర్నీ ఒకటేపాటలో కలిపి పాడేశేస్తూవుంటారు— ఒకకోవలో ముత్యాల్లాగు పేర్కొంటూ.

సరిగా యోజిస్తే ఇరువురియొక్క వృత్తులకీ సహస్రాంశం వార. గ్యాంగ్‌మాన్ సూరయ్య ఆ స్టేషన్‌లో రైలుబండీవున్నంతసేపూ ఏమీ చప్పుడుచేయడు. తన జట్టువాళ్లల్లో చివర్నో, మధ్యనో ఎక్కడోఒకచోట నిలబడివుంటాడు. బండీ అలా వెళ్లిపోయిందీ అంటే గునపం పుచ్చుకునో, పెద్దపిడిపాఱ పుచ్చుకునో పనిచేస్తూ ఖణేల్ ఖణేల్ మనిపిస్తాడు. ఇఖ మారయ్యఅయినట్టాయినా రైలు తనస్టేషన్‌లో వున్నప్పుడే వాడిపని. ఖంగ్, ఖంగ్, ఖంగ్ వాయిస్తాడు గంట, రైలుని పొమ్మంటాడు. ఆపైని వాడి అజాపజా అగపడదు, వినబడదు. మఱో తేడా— సూరయ్యను చూచినవాళ్లు మారయ్యను చూడరు. మారయ్యను చూచినవాళ్లు సూరయ్యను చూడరు—రైలుప్రయాణీకులమాటే నే చెప్పేది. ఎంచేతాఅంటే మారయ్య ఎప్పుడూ ప్లాటుఫారంమీది మనిషి, సూరయ్య ఎప్పుడూ లైనుఅవతలమనిషి: మఱో తేడా— మారయ్యకు నెలకు ౧౦, ౧౨ రూపాయలు జీతం. సూరయ్యకు రోజుకు ఆరణాలు కూలీ: మఱో తేడా—మారయ్య కుఱ్ఱవాడు, ౨౦ ఏళ్లకంటే ఎక్కువవయస్సున్నవాడుకాడు. సూరయ్య ఏభైయేళ్ల పెద్దముండాకొడుకు.

అయినా పెద్దచిత్రం! చేలగట్ల కు, రాళ్లంతా
ఆయిద్దర్నీ పాటలో కలిపి పాడేస్తూవుంటారు.

'గ్యాంగ్ మాన్' సూరయ్య
ఖజేల్ - ఖజేల్ - ఖజేల్!
గంటకొట్టె మారయ్య
ఖంగ్, - ఖంగ్, - ఖంగ్!

" గొప్పచిఱునవ్వుతో మోపు

దాన్నిబట్టి చూస్తే ఈపాట మారయ్య పుట్టింతరువాత ఏపదేళ్లకో పదిహేనేళ్లకో బయలుదేఱివుండాలి అని అనిపిస్తుంది. ఎవరు కల్పించింరీ అంటే ఎవరి చెనగలం? దారే పోయే గాలికూనయొక్క ఉత్తిఅభూతకల్పనగా భావించాలి.

'గ్యాంగ్ మాన్' సూరయ్యా
ఖణేల్-ఖణేల్-ఖణేల్ !
గంటకొట్టే మారయ్యా
ఖంగ్-ఖంగ్-ఖంగ్-.

పాట అలా తేలిగ్గా వినిపిస్తుందికాని అది ఆవూళ్లోవాళ్లేవళ్లన్నా, అందులోకీ పెలి

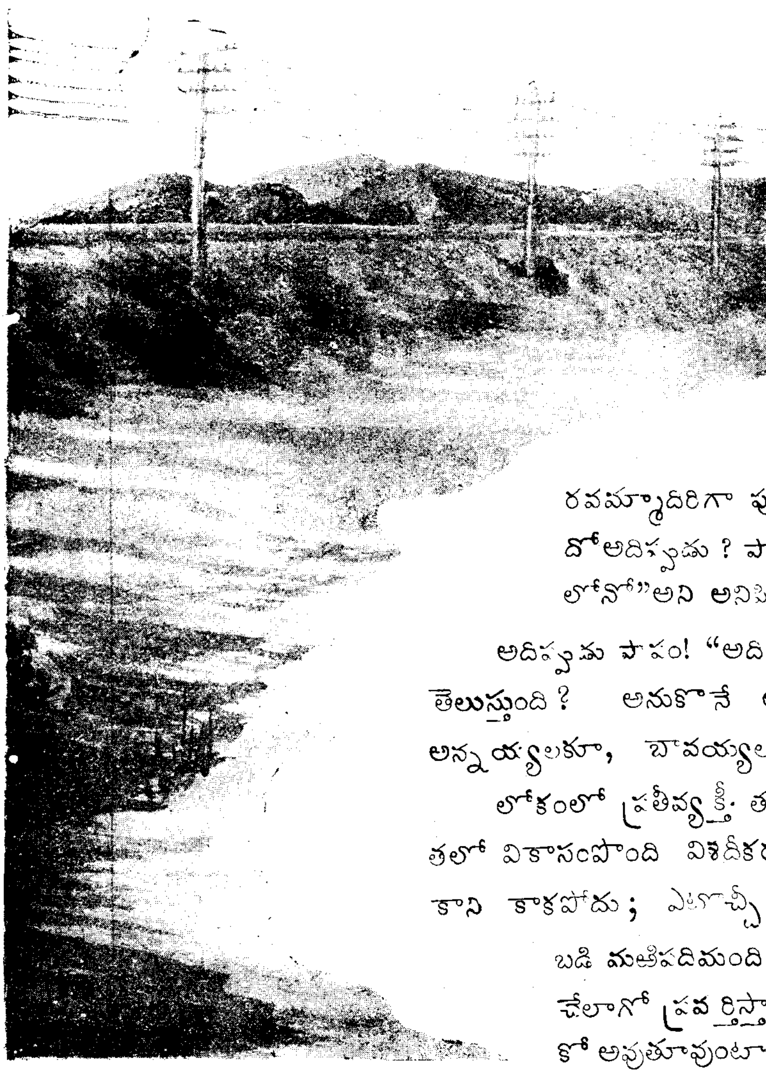

వాడవాళ్లెవళ్లన్నా ఆల కించడం వస్తే వాళ్ల హృదయాలు తరుక్కుపోతూ వుంటాయి. అయినా కుఱ్ఱ వాళ్లు పాడుతూవుండడం చేత అదో మాయమఱుపుగా పరిణమించిపోయి పెద్దవాళ్ల చెవుల్లోకూడా ఒక్కొక్కప్పుడు అమృతధారయొక్క మర్మర రవమ్మాదిరిగా పులకింపుగొలిపి "ఎక్కడుందో అదిప్పుడు? పాపం! స్వర్గంలోనో నరకంలోనో" అని అనిపిస్తుంది.

అదిప్పుడు పాపం! "అది" అంటే పరాయివాళ్లకేం తెలుస్తుంది? అనుకొనే ఆవూరి అమ్మలక్కలకూ, అన్నయ్యలకూ, బావయ్యలకూ తెలుస్తుందికాని.

లోకంలో ప్రతీవ్యక్తీ తనకు లోచనగోళాలున్నంతలో వికాసంపొంది విశదీకరణం అవుతూనేవుంటుంది కాని కాకపోదు; ఎటొచ్చీ కొందఱు పదిమందికంటాబడి మఱిపదిమంది మెచ్చుకునేలాగో, నిందించేలాగో ప్రవర్తిస్తారు. కొందఱు ఏకొద్దిమందికో అవుతూవుంటారు. రాగాపోగా చెప్పొచ్చే కబురేమిటంటే "అది" అని ఆవూళ్లో ఆపాటను

పేరమ్మబుల్లి తలకెత్తేవాడు."

బట్టిఆగ్రామస్థులుస్ఫురింపజేసికొనేవ్యక్తికొన్ని సుఆడిన అమ్మాయీకాదు-చింతపిక్కలాడిన గుంటాకాదు- పుట్టుచేటూ దుమ్ములో దొర్లి బూడిదలో పొర్లి, మాలపల్లిమాణిక్యం అని మాత్రం పేరెన్నికగన్న వీరమ్మ అనే ఆడపిల్లకాని. ఆపిల్ల ఎదగడంలో, ఎదిగి బొద్దవడంలో, బొద్దయి కొద్దికొద్దిగా కోరిక లీరిక లెత్తించుకోవడంలో కనబరుస్తూవచ్చిన చలాకీలు, సంయిసైగలు, ముక్కుతులకింపులు, ముంగురుల మలపింపులు ఏ- యవ్వనం వచ్చి ఈడేరి యింతవటకూ ఈరేడులోకాలా సంచరించిన ఏ - చపలాక్షీ జరిపియుండదు. అంటే నమ్మండి.

[illegible] వయసొచ్చాకూడా ప్రతీరోజూ పచ్చగడ్డి కోతకు పోయేది. రైలుగట్టు పంచలనేవున్న పడియలవార మొలిచి మోసు లెత్తిన అమృతకాడ, ఊదగడ్డి, నక్కతోక గడ్డి, రెడ్డివారినానబాలు, చిలకతోటకూర, చెంగలిగడ్డి, తుంగగడ్డి, పావలితీగ, వెన్నవెదురాకు, పిల్లిపెసర, అంతాయాదాలాపంగా చుట్టపెట్టి కోసేది. కోసి ఏంచేసేదీ? అప్పటికప్పుడె రైలుగట్టుమరమ్మత్తు పూర్తి అయి విశ్రాంతికై ఆపడియలవార చతికిలబడే సూరయ్యముందు ఆకోసిందంతా పెట్టి "మాంవా! ఇది గేదెలు తింటాయీ? ఇది ఆవులు తింటాయి. ఇది గుఱ్ఱాలుతింటాయేమో? ఇది మేకలు తినవు? "అని తను యాదాలాపంగా చుట్టపెట్టికోసిందాంట్లో ప్రతీదీ ఏదో ఒక జంతువు తినడానికక్కఱకువస్తుందే బుల్లీ! అని అతడనేదాకా మోపు కట్టుకునేది కాదు. మోపు మాపు కట్టుకు ఏంచేసేదీ? సూరయ్యను "మోపెత్తిపెట్టుబావా" అనేది. సూరయ్య ఏమనేవాడూ? "మాంవనల్లా బావనయ్యానా" అంటూ గొప్ప చిఱునవ్వుతో మోపువీరమ్మ బుల్లితల కెత్తేవాడు. అంతలో సందెలడేది.

"గాక్షసీ! ఈదాకా [illegible]డ మిడికి మృతమారుతున్నావే వీరీ!" [illegible] వీరమ్మ బుల్లియొక్క తల్లి ఎదురై [illegible]త ఎత్తు ఎగిరి హాములుచూపిస్తే, వెలి[illegible]దిలో వీరమ్మబుల్లి నవ్వుతూ మోపడేసి "నీరోజుల్లో ఎప్పుడన్నా ఈలాంటి మోపెత్తుకొచ్చావంటే కోపంపడతావుగాని ఇంతమో పెత్తుకొచ్చావంటే అమ్మా!" అనేది. ఆనవ్వుతో తల్లియొక్క రౌద్రం పటాపంచలైపోయి "నాతల్లీ అంతంతమోపు లెత్తుకురాకే. మెడ బెణికిపోతుంది." అని కూతురి ముంగురులు వెనక్కొత్తి ఓమాటు మొలగుడ్డ దిగదీసి, పైగుడ్డ ఎగదీసి, ఆపెద్దమోపుని ఆతల్లి రెండు మఱీ పెద్దమోపులుగా బులబులాగ్గా అమర్చి అమ్మకానికి గొనిపోయేది. పల్లెటూళ్లల్లో అమ్మకానికని అనకూడదులెండి. వతనుగా వేయించుకునే వెలందొర్లకో బొమ్మర్లకో వేసివచ్చేది.

విడ్డూరంగా చెప్పేసీమాటేమో పాతకుల్ని వేధించి చంపక త్వరగా చెప్పేస్తే వాళ్లూ నేనూకూడా తెలిపినిపడతాం:— ఎలాగొచ్చిందో వీరమ్మ కొన్నాళ్ల క్కడుపొచ్చింది. ఎంత కడజాతివాళ్లయినా మాలవాళ్లల్లో మాఱుమనువు కద్దూ ఆటంకం లేకపోయినా, కట్టుతప్పిన కన్నెపిల్ల క్కడుపైందీ అంటే కులంవాళ్లొప్పుకోరు. వనం

విడిచిపోయిన కోతి మళ్లీ వనంలోకి వస్తుందా. ఆలాగ్గానే కులంచెడ్డది కులంలోకి మళ్లీ రానేరదు. వీరంబుల్లికి ఆగోలంతా ఏం తెలుసు? ఏల తెలీదు! క్రమంగా నెలలు పైబడినకొద్దీ బెంగట్టుకుంది. దానివయస్సు అంతా పో[illegible]స్తే పద్దెనిమిదేళ్లు నిండా వుండవు. [illegible]టికోడలై యుంటే బహు రంగంగా నీళ్లో[illegible]లసిన నీరేజాక్షి.

తల్లీవ[illegible] "తగని పని చేశావే వీరీ! ఎంతమంది గడ్డిమోపు లెత్తుకురావడంలేదు. అంతా నీలాగే నవ్వులాటలపాలైనారే?" అని కళ్లనీళ్లు పెట్టుకోవడం ఒకనాడు చూచింది వీరమ్మ. "అయితే ఏంచెయ్యమంటావు?" అంది తల్లితో కూతురు. తల్లి ఏమన్నా తండ్రి నడగమంది. తండ్రి అక్కడేవుండి అన్నీ వింటూ "వెళ్లి గ్యాంగ్‌మాన్ సూరయ్యని సలహాఅడుగు" అన్నాడు. వీరికి ఆమాట కత్తెట్టిపొడిచినట్టయింది. "బాబా! ఆడదలచి సూరయ్యమాంవని తూలనాడేరుగాని — కిరస్తానీమిస్సమ్మ మన గుమ్మంలో కొచ్చి నిరుడు యేసుమీదికీర్తన పాడి "మరియమ్మకన్నెకు పుట్టిన పట్టీ! నా యేసూ!" అంటూంటే ఆసెమ్మలు బోసెమ్మలు ఏలా వింటూ ఊరుకున్నార్రా?" అని అడిగింది. "మనగుమ్మంలో కొచ్చిందీ దొరసానమ్మ?" అన్నాడు తండ్రి. "మనగుమ్మం వొక్కటే అన్నమాటేమిటి, అన్నిగుమ్మాల్లోకి వచ్చింది." అంది వీరి. "మఱి అలైతే ఆమతంలో కలిసి వాళ్లసలహా పుచ్చుకుని ఏడువు. ఫో. నాగుమ్మంలో వుండకు" అన్నాడు తండ్రి.

వీరి కేంతోచింది కాదు. తిన్నగా దొరసానమ్మగారింటికి వెళ్లి ఆవిడసలహా మీద ముందుగా మతంపుచ్చుకోకుండా ఘోషాఆసుపత్రిలో పురుడుపోసుకొని పురిటి అప్పుడు పిల్లాడితండ్రి ఎవరని అడిగితే "గ్యాంగమన్ సూరయ్య" అనిమాత్రం చెప్పి తానోమూల కొత్తిగిల్లింది.

పిల్లవాణ్ణి ఆసుపత్రివారు ఇవలకు తీసి సూరయ్యకు కబురెట్టి అతడొచ్చాక "సూరయ్యా! ఇడుగో నీకొడుకు" అన్నారు. సూరయ్య నిర్ఘాంతపోయి మొట్టమొదట ఏదో అనబోయినాడుగాని పిల్లవాని కెవ్వు విని కొంచెం చలించి పుత్రవాత్సల్యంతో చేరతీసికొని "తల్లేది?" అని అడిగేడు. "తల్లి చనిపోయింది. పిల్లవాణ్ణి పెంచుకో" అని చెప్పి ఇచ్చివేసినారు.

వీరినిమాత్రం తరువాత తమమతంలోకి కలుపుకొని "వీరీ! నీవు పునర్జన్మం ఎత్తినావనుకో. వెనుకటిదంతా మఱచిపో. నీవు చాలా అందమైనదానివి. మంచిదానవు. నీకు చదువుచెప్పించి నీకు ఉద్యోగం ఇప్పిస్తాం" అని వీరిపేరు మార్చివేసి దానికి "ఆసియాఖండపు హెలెన్" అని బిరుదుతో కూడిన నామకరణం నూతనంగాచేసి నీళ్లిచ్చి ప్రజల్లో పడేశారు.

సూరయ్య తాను ఆసుపత్రినుండి తీసి తెచ్చుకొన్న కుఱ్ఱవాణ్ణి ఆగూడెంలోనే అంతమందిలోనూ పెంచి పెద్దవాణ్ణిచేసి వాళ్లందఱికీ కన్నెఱ్ఱగావుండేలాగు అక్కడే తాను గ్యాంగుమాన్‌గావుండే సెక్షన్‌స్టేషన్‌లోనే గంటకొట్టేవాణ్ణిగా కుదిర్చి మారయ్య అని పేరిచ్చేడు.

మారయ్యకు ఈవుద్యోగం అయ్యే సరికి ఎన్నేళ్లు గడిచివుంటాయి హెలెన్ జీవితంలో? అధమపక్షం మళ్లోపదహారు పదిహేడేళ్లయినా గడిచివుంటాయి. కాని వీరి వీరిలాగుంటే ఆమనిషి ముప్పైఅయిదేళ్ల మనిషిలా కొపించేదేమోగాని, హెలెన్‌గా మాత్రి విద్యావతియై, డిగ్రీసంపాదించుకొని, ఒకచోట అతినవనాగరికమైన ఆయాసం లేని ద్యోగంలో ఉబ్రహ్మచారిణిగా కాలం బుచ్చుతూ, ఎవర్ని రానిండి టీయిస్తూ ఉపమాపెడుతూ, చెక్కిళ్ల నేమిటమ్మా పొక్కలని నెచ్చెలు లడిగితే పోత్రప్పొక్క లన్నట్టు మందహాసంచేస్తూ వుంటూంటే ఎన్నేళ్లమనిషిలా గొపిస్తూవుందని చెప్పను? ఎన్నేళ్లమనిషిలా గెవరి కెలా అనుకోవాలని వుంటే అన్నేళ్లమనిషిలా XగపించేదI.

మునుపులేని నవకం నాజూకుతనం వెల్లడి ముఖంలో తాండవిస్తూంది. రోజూ సబ్బెట్టి తోమి, స్నో రాసి, పౌడరుచల్లి కాని యివలకు రానేరాదు. కడితే సిల్కుచీరే కాని అల్కాచీర కట్టదు. తొడిగితే తొందఱ పనివుండేవాళ్లకు ఇంతకన్న పొడుగైన రయికలు పనికేరావంటూ, ఎక్కించనవసరం లేని ఎక్కడెక్కడి టక్కుటమారుకంచు కాలూ తొడిగి, గానుగెద్దుకళ్లగంతల్లా గముచ్చుకునేది. రైల్లో ప్రయాణంవస్తే రెండో తరగతిగాడీ, బస్సుఎక్కితే ఫ్రంటుసీటు, రిక్షాలో తనూ తన శరీరకుచ్చెళ్లూనూ.

నిజంగా హెలెన్ తన పూర్వగాథ అంతా మఱచిపోయింది. అదెప్పుడన్నా తలపుకువచ్చినా "ఛెస్సి! ఎంతచెడ్డపని జరిగి పోయింది." అని అనుకొనేది. ఒకమాటు నాలిక్కరుచుకునేది. నరకం అనేది వుంటే ఎలా భరించనూ అని అటమటించిపోయేది. కాని ఎవళ్లతోటీ ఏమీ చెప్పేదికాదు. ఆబాధ ఆరోత తనలోతానే అనుభవించేది. పైకిమాత్రం బహుఅమాయకురాలిగా వ్యవహరించేది. అమాయకురాలు కాదా యేమిటి? గా — వ్యవహరించేది చాలా తప్పు! ముప్పైఆరేళ్లు పు పైబడ్డా హెలెన్ పెళ్లిచేసికోలేదు.

సర్వసాధారణంగా అలాంటిమనిషితో సరిగా మాట్లాడ్డానికి తగిన మనుష్యులు లోకంలో దొరకటం కష్టం. దొరకినా మగవాళ్లల్లో ఒకళ్లిద్దఱు దొరుకుతారేమో గాని ఆడవాళ్లల్లో అసలే దొరకరు. ఆడది ఆమెతో సరసని కూర్చుందీ అంటే పెళ్లికాని ఆడదేదీ? ఆవయస్సులో?

ఒకమాటు హెలెన్ సెకండుక్లాసు కంపార్టుమెంటులో తానొక్కర్తే ఎక్కుతూ మళ్లోఎఱిగున్న నేటివ్‌క్రిస్టియన్ ఆనందమ్మ అగపిస్తే "రా అక్కయ్యా! కాస్సేపు ఈ బండిలో కూర్చుందుకాని. ఎవరూ ఏమీ అనరులే. అంటే నే నిచ్చుకుంటాను ఎక్సెసు ఛార్జి" అని ఆనందమ్మను తనబండీలో కెక్కించుకుంది. ఎక్కించుకొని "చూడక్కయ్యా!" అని పలుతడవ లంటుందికాని ఏంమాట్లాడుకుంటారు? ఆనందమ్మ కూర్చోవడం హెలెన్‌కు దగ్గఱసానే కూర్చుంది. కానైతే ఆమెకూడా శుభ్రమైన తెల్లని సఫేదులాంటి కోక కట్టుకుంది. కళ్లకు జోడెట్టుకుంది. ఒళ్లు ఎక్కడకనిపింపజేస్తే ఎక్కువ శోభస్కరంగా వుంటూ మక్కువలు గొలిపిస్తూవుంటుందో అక్కడే వెలిబుచ్చి

మిగతాదిక్కులు కప్పిపుచ్చే మచ్చెకంటియే. అవితేమాత్రం మాటలేం ఊరుతాయి వాళ్లిద్దఱిమధ్యా అప్పటప్పటికి. కాస్సేపు అలా వూరుకున్నట్టే వూరుకొని "మనవాళ్ల నందఱ్నీ అడిగేనని చెప్పు" అంది హెలెన్. ఆనందమ్మ "నీవు చచ్చిపోయేవు అనే అనుకొన్నారు [illegible] ముందు చాలామంది. ఈ తరువాత [illegible] ఎక్కడో కనబడ్డావు అని ఎవరో [illegible] బ్రతికున్నావు అని అనుకొన్నారు. [illegible]అయింది నీకు మళ్లీని?" అని అడిగింది

హెలెన్‌కు వళ్లు గరపొడిచి, గరపొడిచినపెరనిమిషంలో నరాలన్నీ పట్టుతప్పి నట్టయిపోయి ముచ్చెవంట్లా పోసేసింది వళ్లు! రైలు ఆగితే బాగుండిపోను కూసిన్నిచన్నీళ్లు పట్టించి చల్లార్చును" అని ఆనందమ్మ అనుకుంటూండేలోపల మనకథ కొటపట్టయిన చిన్నస్టేషను వచ్చింది. గ్యాంగ్‌మాన్ సూరయ్యా రైల్లోవాళ్లకు తనజట్టునంతనూ చూపిస్తూవున్నట్టు నిలబడ్డాడు. గంటకొట్టే మారయ్యా జండా చుట్టచుట్టుకుంటూ గంట కేసి నడుస్తూవున్నాడు.

"నీళ్లు! నీళ్లు!" అంది ఆనందమ్మ. గార్డువొచ్చి తొంగిచూచి డాక్టరుసాయం అవసరమని చెప్పి హెలెన్నును గ్యాంగ్ మాన్ సూరయ్యాయొక్క గంటకొట్టే మారయ్యాయొక్క చేతులమీద దింపించి ఆనందమ్మకు వప్పజెప్పి స్టేషనుమాస్టరుకు

"గ్యాంగ్‌మాన్ సూరయ్యాయొక్క గంటకొట్టే మారయ్యాయొక్క చేతులమీద దింపించి"

నచ్చచెప్పి "తేటిన పిదప వెనకాలబండిలో ఎక్కించిపంపించండి" అన్నాడు. ఆరైలు వెళ్లిపోయింది.

రైలు వెళ్లిపోయిన అరగంటగ్గాని హెలెన్‌కు స్మృతివచ్చిందికాదు. స్మృతి రావడం ఏమిటి, హెలెన్ అనడం ఏమిటి? "ఆనందమ్మా! చూడక్కయ్యా! మళ్లీ పెళ్లాడ్డం అనేది అంతసులభమా? ఈలోకంలో? నాకు తెలియదక్కయ్యా! ఏసుక్రీస్తు పరిముఖంగా చెబుతూవున్నాను. నా కొక్కమాఱూ ఇంకా పెళ్లికాలేదు. కాని పెళ్లి అయినట్లు సంచరించినకారణాన్నిబట్టి పెళ్లి అయినదాన్నిగా నన్ను నీవు భావించినప్పటికిన్నీ మళ్లీ పెళ్లిఆడ్డంఅనేది అంతసులభమా? ఈలోకంలో?" అని అంటూ గ్యాంగ్‌మాన్ సూరయ్యకేసి చూస్తూ "ఆపిల్లాణ్ణేంచేశావు?" అని అడిగింది. స్టేషన్‌మాస్టరూ ఇతరులూ అందఱూ నిశ్చేష్టులై చూస్తూవున్నారు. సూరయ్య "ఇదుగో! వీడే! ఈ మారయ్యే వాడు" అన్నాడు.

"ఇంపీరియల్‌బ్యాంకిలో ఆరువేలరూపాయ లున్నాయి నావి. అవి వానివిగా విల్లు చెప్పి నేను చచ్చిపోతూవున్నాను. పెళ్లికానీ పెళ్లికాకపోనీ, ఈశరీరమునకు నీశరీరముతో ఎప్పుడైతే ఒకప్పుడు అంటుకలిపేనో, సూరయ్యామాంవా, నాఆత్మ నాసర్వస్వము నీదిగానే నిశ్చయంచేసుకున్నాను. సూరయ్యా వాడిపేరు? ఇలా రా నాయనా! ఇలా రా బాబూ! ఇంపీరియల్‌బ్యాంకిలో ఆరువేలరూపాయ లున్నాయి నావి. అవి నీవిగా విల్లుచెప్పి నేను [illegible]తూవున్నాను. ఎంతకాలం సూరయ్య [illegible]జేల్ ఖజేల్ రైలుబడ్డీలు పొడిచీ, ఎంతకా[illegible] నీవు గంట కొట్టీ నాకుమల్లే ఆరువేల.. సాధించను? ఇంపీరియల్ బ్యాంకిలో నావి ఆరువేల రూపాయ లున్నాయి. అవి మీవిగా అనుభవించండి. చూడక్కయ్యా! ఆనందమ్మక్కయ్యా! విను నాఆఖరిపలుకు, ఒప్పుదలవాక్కు ఈసూరయ్యకు నేను పెళ్లికాకముందు! పెళ్లికాకముందు — తప్పే అది? తప్పే అది? — ప్రాయం ఇచ్చినాను ప్రాయం ఇచ్చినాను. నన్ను స్వర్గమునకు జేరనిమ్ము" అని హెలెన్ కడసారి నిట్టూర్పు విడిచి గతించిపోయింది. ముందుబండిలో వెళ్లిన గార్డుకు వెనకబండిలో ఎక్కడా ఆమె తిరిగీ కనిపించలేదు.

* * *

గొడ్లకాసేవాళ్లు పాడేపాటలో అంతర్యంగావున్న విషాదగాథ ఇంతవుంది. పైవాళ్లకేం గోచరిస్తుంది?